

Relativnost veřejného a soukromého

9.45 – 10.00 Oddělení pro výzkum umění 19. a 20. století ÚDU AV ČR v Praze by rádo položilo základ k mezioborovému výzkumu tematiky *Veřejné/soukromé*. Podnět k tomuto výzkumu dávají tíživé problémy dneška, stírání hranic mezi veřejným a soukromým a eroze veřejného zájmu v dnešním urbanistickém plánování, tvorbě veřejného prostoru nebo v památkové péči. Tyto typické fenomény dnešní doby však jistě mají své historické předstupy a analogie, jejichž studium otvírá prostor i pro badatele zaměřené na starší epochy a na jiné oblasti života než ty, jakými se zabývají dějiny umění. Zájem kolegů z našeho oboru i z jiných vědeckých specializací o naše téma bychom rádi prozkoumali formou workshopu. Chtěli bychom se v něm zaměřit na zvláštní podobu tematiky *Veřejné/soukromé*, v níž se oba tyto fenomény prolínají, jeden existuje v širším rámci toho druhého nebo se v něj mění; veřejné se stává soukromým a naopak. Rádi bychom workshop pojali nikoli jako sled referátů, nýbrž spíše jako diskusní fórum.

10.00 – 10.50 Polarita veřejného a soukromého v městském prostoru

Polaritou veřejné a soukromé sféry definují někteří autoři podstatu města a zároveň zdůrazňují nezbytnost vzájemné vazby obou sfér (H. P. Bahrdt). Řada architektů a urbanistů se dnes pokouší o artikulaci živého vztahu mezi soukromým a veřejným, zároveň jsme však svědky kritických jevů: Veřejný prostor města je ohrožován privatizací, podřizován soukromým zájmům a naopak soukromý svět se mnohde uzavírá za zdi „gated communities“. Formální kultivace městských prostorů tak někdy doprovází oslabení jejich smyslu poskytovat možnost setkávání odlišností (Richard Sennett) a být scénou vzájemné lidské komunikace.

Úvodní vystoupení: Petr Kratochvíl (Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i.), Miloš Havelka (Fakulta humanitních studií UK), Zdeněk Uherek (Etnologický ústav AV ČR, v. v. i.)

11.05 – 11.40 Habermasova Strukturální přeměna veřejnosti: kritické vymezení a možnosti historizace

Prezentace se nejprve zaměří na kritiku limitů Habermasovy teorie vzhledem k posunu od buržoazní společnosti formované v rámci národních států k současným kosmopolitizujícím se společnostem, kdy se otevírá otázka veřejnosti a veřejného prostoru v kontextu různorodých kultur a modernit. Dál se bude věnovat různým možnostem historizovat Habermasův koncept veřejnosti. Půjde o ty směry rozvíjení Habermasova konceptu i jeho kritiky (zejména ze strany sociální historie), které se v diskusích o moderních veřejnostech objevily v 60. až 80. letech 20. století. Tuto kritiku pak postavíme do kontextu současné historiografie a jejích směrů a debat. Odtud se otevře možnost načrtnout dnešní podoby rekonstruktivní kritiky a zdůraznit význam historické geneze obecných kategorií.

Úvodní vystoupení: Milan Kreuzzieger (Filosofický ústav AV ČR, v. v. i.), Michal Pullmann (Ústav hospodářských a sociálních dějin Filozofické fakulty UK)

12.05 – 12.40 Co je soukromé a co veřejné na velkém uměleckém díle?

Vynikající český architekt Roman Koucký získal proslulost svými výpady proti památkové péči. Před lety prohlašoval, že jeho vlastní stavby nesmějí být prohlášené za památky. Zájem veřejnosti, chránit hodnotné stavby z té či oné doby, tak naráží na privátní zájem jednoho z jejich autorů. Vystávají tak zajímavé otázky. Má autor nárok takový svůj privátní zájem prosazovat, jde-li o architekturu vystavěnou z veřejných prostředků? Lze vůbec jeho autorskému výkonu přiznat privátní charakter? Do takové debaty již přispěla Hannah Arendtová, která v knihách *Vita activa* a *Mezi minulostí a budoucností* tvrdí, že velké dílo nikdy není jen privátním projevem svého autora, protože do něj vkládá své naděje a touhy celá dobová společnost.

Úvodní vystoupení: Rostislav Švácha (Ústav dějin umění AV ČR v. v. i.), Michal Novotný (Filozofická fakulta UP v Olomouci)

13.40 – 14.20 Veřejnost rovných

Kolem roku 1800 se rozšířily v Evropě nové formy zpřístupňování výtvarného umění, literatury i hudby. Na pomezí veřejného a soukromého vznikala ve společnosti vrstva publika, odlišného od stavovskými a nábožensky určenými skupinami barokního diváka, čtenáře a posluchače. Existenci tohoto publika dnes rekonstruujeme z dobové publicistiky a příležitostných tisků. Příspěvky bloku se zaměří na fenomén výstav otevřených v neveřejném prostoru veřejnosti, na vznik veřejných čítáren a knihoven a na dobovou koncertní praxi v osvícenské společnosti konce 18. století.

Úvodní vystoupení: Taťána Petrasová (Ústav dějin umění AV ČR v. v. i.), Claire Mádlová (CEFRES Prague), Michael Wögerbauer (Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.)

14.35 – 15.30 Umění a literatura v pohybu mezi soukromou/neoficiální a veřejnou/oficiální sférou

Diskusní blok se zaměří na síť proměnlivých vztahů mezi autorem, objednavatelem a recipientem uměleckého díla. Východiskem debaty budou konkrétní příklady z doby socialistického Československa. Soustředíme se přitom na dva okruhy otázek: 1. Jaké veřejné zakázky získávali nezávislí umělci, jaký vliv měla veřejná zakázka na povahu jejich tvorby a jaký osud měla jejich veřejná díla za normalizace a po roce 1989? 2. Co znamenal samizdat jako specifický „soukromý“ fenomén, jak pronikal do veřejné sféry a jaké nové strategie v oblasti knižní distribuce podnítil?

Úvodní vystoupení: Lenka Bydžovská (Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i.), Mahulena Nešlehová (Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i.), Eduard Burget (Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.), Petra Čáslavová (Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.)